

Nagyhajmási dombok

HUDD20033

különleges természetmegőrzési terület

Natura 2000 fenntartási terve

2019

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

7625 Pécs, Tettye tér 9.
Telefon: +36 72 517 200
Fax: +36 72 517 229

Aremonia Kutató, Fejlesztő és Szolgáltató Betéti Társaság

7477 Szenna, Tildy Zoltán út 33.
Tel.: +36 30 869 6077

Felelős tervező

Dr. Juhász Magdolna

Vezető szakértők

Dr. Juhász Magdolna (botanika)
Dr. Csabai Zoltán és Danyik Tibor (zoológia)

Közreműködő szakértők

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság:
Márkus András, Pintér András, Dévényi Borbála

© Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	4
1.1. Név	4
1.2. Azonosító kód	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védetség kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	5
1.7.1. Elfogadott, érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti	5
1.7.2. Településrendezési eszközök	5
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	6
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	6
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	6
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	6
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	12
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	12
3.2. Kezelési javaslatok	13
3.2.1. Élőhelyek kezelése	14
1. KEZELÉSI EGYSÉG - Szántók	16
2. KEZELÉSI EGYSÉG - Fátlan vizes élőhelyek	18
3. KEZELÉSI EGYSÉG - Erdősült vizes élőhelyek	19
4. KEZELÉSI EGYSÉG - Mezofil erdők	21
5. KEZELÉSI EGYSÉG - Idegenhonos fafajú erdők	23
6. KEZELÉSI EGYSÉG - Méhész-patak	25
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	30
3.3.1. Agrártámogatások	30
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	30
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	32
3.3.2 Pályázatok	32
3.3.3 Egyéb	32

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

A Natura 2000 terület neve:	Nagyhajmási dombok különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------	--

1.2. Azonosító kód

A Natura 2000 terület azonosító kódja:	HUDD20033
--	-----------

1.3. Kiterjedés

A Natura 2000 terület kiterjedése:	456,68 ha
------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület hivatalos adatlapjának (*Standard Data Form - SDF*) 2019 évi változatát vettük alapul.

Jelölő közösségi jelentőségű élőhelyek:

91M0 Pannon cseres-tölgyesek (törlésre javasolt)

Jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (Erythronio-Carpinion)

Jelölő közösségi jelentőségű fajok:

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

1.5. Érintett települések

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Nagyhajmás	Baranya	353,99	77,52	19,66
Mágocs	Baranya	102,67	22,48	2,41

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
ökológiai hálózat magterület övezete	MT	-	435,4 ha	95,34%	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Elfogadott, érvényes természetvédelmi kezelési terv az érintett védett természeti területre

Természetvédelmi kezelési terv a területre vonatkozóan nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Baranya megye Területrendezési Tervéről szóló 14/2012 (VI.1.) BMÖK rendelet

Településrendezési tervek:

Nagyhajmás:

Nagyhajmás Önkormányzatának 9/2005. (VIII. 19.) sz. rendelete Nagyhajmás szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról

Nagyhajmás Önkormányzatának 74/2005. (VIII. 17.) sz. határozata Nagyhajmás településszerkezeti tervéről

Mágocs:

Mágocs Város Önkormányzatának 3/2006 (IV.01.) rendelete Mágocs szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési területre a Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága Kisvaszari erdőtervezési körzet 1644-1/2013 törzskönyvi számú körzeti erdőterve vonatkozik, mely 2014. január 1-től 2023. december 31-ig érvényes.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj 406-os kódszámú Mecseki vadgazdálkodási tájegységében helyezkedik el. A vadgazdálkodási terv a *Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendelet* alapján készült. A terv utolsó módosításának dátuma az Országos vadgazdálkodási Adattár szerint 2018.09.10. A vadászati jogot a Mágocsi Nimród Vadásztársaság Vadásztársaság gyakorolja. A vadgazdálkodási üzemterv száma: 02500150406. Érvényes 2017. 03. 01-től 20 évig (2037. 03. 01-ig).

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terület nem található a területen.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a Méhész-patak vízrendszeréhez tartozik, amely a Kapos vízyűjtő része. A területre a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság által közreadott 1-12. Kapos Vízyűjtőgazdálkodási Terv vonatkozik.

A vízyűjtő-gazdálkodási terv megállapítja, hogy a Méhész-patak erősen módosított, vízelvezető szerepe az oldalárokokkal jelentős mértékű a „Nagyhajmási dombok” Natura 2000 területre vonatkozóan, s ennek kiküszöbölése kívánatos volna.

A tervet a Kormány 1155/2016. (III. 31.) határozatával fogadta el. A vízyűjtő-gazdálkodási tervek elérhetők a vízügyi honlapon:

<https://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programeleid=149>

1.7.7. Egyéb tervek

Baranya Megye Területfejlesztési Konceptiója (2013)

Baranya megye Integrált Területi Programja (2018)

2. Veszélyeztető tényezők

Jelenleg ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L=kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	5	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) A mezőgazdasági területekről beszivárgó trágya- és vegyszermaradványok rontják a Méhész-patak vízminőségét, és a környező vizes élőhelyek természeti állapotát.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is	H	53	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) Elegyetlen cseresek létrehozása. A homogén, egykorú állományok természetvédelmi szempontból kevésbé értékes élőhelyek.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	53	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) Környező értékesebb élőhelyek akáccal való fertőződésének veszélye.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	53	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Az erdőszerkezet kedvezőtlen alakítása, erdei mikrohabitatok körének szűkítése, xilofág és odúlakó fajok életterének megszűnése.
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	H	53	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)

				Az idős, pusztuló, böhöncös faegyedek eltávolítása fontos mikroélőhelyek megszűnéséhez, és az élőhelydiverzitás (ezen keresztül pedig a fajdiverzitás) csökkenéséhez vezet.
B09	Tarvágás	H	53	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Az erdők kedvezőtlen fafajösszetételének és szerkezetének kialakítása és fenntartása, az erdők homogenizálása, a fajkészlet további szegényítése, vágásos erdőkép fenntartása, mikro- és mezoklíma kedvezőtlen megváltoztatása.
B20	Növényvédő szerek erdészeti használata	L	53	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) A gerinctelen fauna károsítása és az aljnövényzet degradálódása.
F09	Háztartási / rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	53	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Illegálisan elhelyezett szemét (pl. használt gumiabroncsok) az erdőben több helyen előfordulnak.
G07	Vadászat	M	5	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek Vadászati létesítmények környezetében jelentkező degradáció és fokozott erózió ataposás miatt.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	100	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Taposás, túrás, rágás, hántás, erózió, bolygatás, az erdők természetes felújulásának hátráltatása.
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	100	<i>Erintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>)

				nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) A bálványfa és a selyemkóró az őshonos természetes fajok életterét csökkenti agresszív terjedésével.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	100	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) A fehér akác és a magas aranyvessző az őshonos természetes fajok életterét csökkenti agresszív terjedésével..
K04	Hidrológiai áramlás módosítása	M	5	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) vidra (<i>Lutra lutra</i>). Patakmeder szabályozása a hozzá kapcsolódó vízelvezető árkokkal a terület szárazodását, a vizes élőhelyek állapotának romlását okozza.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	L	5	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>) nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) A meredek domboldalak, keskeny gerincek és szakadékvölgyek erózióknak kitéttek, különösen az erdészeti beavatkozások nyomán csupasszá váló felszínek.

Területen kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	10	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) A mezőgazdasági területekről beszivárgó trágya- és vegyszermaradványok rontják a Méhész-patak vízminőségét, és a környező vizes élőhelyek természeti állapotát.
F15	Felszíni vagy felszín alatti vizek pontszerű szennyezését okozó egyéb ipari és	M	5	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) vidra (<i>Lutra lutra</i>). 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek

	kereskedelmi tevékenységek és struktúrák			(<i>Erythronio-Carpinion</i>) A tervezési területen kívül lévő állattartó telepről hígrágya kibocsátás történik, amely a területen belül főként a Méhészpatakokat és árterét szennyezi.
--	--	--	--	--

Jövőben várható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Tényező jelentősége (H=nagy M=közepes L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
N01	Hőmérséklet-változás (pl. hőmérséklet növekedés és szélsőséges hőmérsékleti értékek) a klímaváltozás következtében	H	100%	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> valamennyi közösségi jelentőségű élőhely és faj Hosszú távon számolni kell a klímaváltozás következtében bekövetkező melegedés lehetőségével, és ennek nyomán az élőhelyek átalakulásával.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	H	100%	<i>Érintett közösségi jelentőségű értékek:</i> valamennyi közösségi jelentőségű élőhely és faj Hosszú távon számolni kell a klímaváltozás következtében bekövetkező szárazodás lehetőségével, és ennek nyomán az élőhelyek átalakulásával.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve (ahol gazdálkodási tevékenység folyik) a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Az erdőterületeken alapvető természetvédelmi célként fogalmazható meg, hogy a jelölő gyertyános-tölgyesek (91L0) állományait minél kedvezőbb természetességi állapotban kell fenntartani. A kedvező helyzet biztosításához - a termőhelyi viszonyoknak megfelelő természetes élőhely-típushoz való közelítés szükségessége mellett - az öfenntartó folyamatok minél teljesebb körű működésére van szükség. Feladatnak tekinthető tehát, az őshonos fafajú, az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszinttel rendelkező, elegyes, vegyeskorú, vertikálisan tagolt, mozaikos, idegenhonos fajoktól mentes, holtfában és mikroélőhelyekben gazdag, idős állományrészeket is tartalmazó erdők kialakítása és fenntartása. Mindezt optimális esetben a folyamatos erdőborítás felé való elmozdulás mellett, drasztikus beavatkozásoktól mentes erdőgazdálkodási megoldásokkal, kíméletes technológiák alkalmazásával lehet biztosítani.

Az élőhelyek kedvező természetességi állapotának megtartása és helyreállítása mellett (a védett és veszélyeztetett minősítésű egyéb fajok megőrzésének biztosításán túl) védelmi cél a közösségi jelentőségű (részben jelölő elemnek minősülő) állatfajok populációinak megőrzése.

A xilofág rovarfajok közül a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) védelméhez az idős, részben pusztuló faegyedek és állományrészek, változatos szerkezetű erdők folyamatos jelenlétének megteremtése, az őshonos fafajok egyedeiből lábon álló és fekvő holt fa folyamatos jelenlétének biztosítása szükséges.

A tervezési terület erdeinek fenntartása során további szempont a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás képességének fenntartása. Az erdőkben mindezek miatt csak olyan kezelési/gazdálkodási tevékenységek végezhetők, amelyek az állományok egészségi állapotának megőrzése mellett képesek az erdei élőhelyek változó klíma melletti továbbélését, „adaptálódását” is biztosítani.

A tervezési területen belül fontos természetvédelmi cél a természetes erdődinamikai folyamatok feltételeinek biztosítása, illetve, az azt korlátozó vagy blokkoló hatások minél nagyobb mértékű kiszűrése. Ennek megfelelően, folyamatosan ellenőrizendő az adventív (részben inváziós) lágyszárúak és fásszárúak (különösen a *Robinia pseudoacacia*, *Ailanthus altissima*) jelenléte, területfoglalása, terjeszkedése. Mindezekon felül biztosítandó a kellően alacsony nagyvadlétszám, amely elősegíti az elemeiben teljes, folyamatában hiánytalan, hosszú távon is egészséges faállományt eredményező erdőmegújulást, egyúttal lehetővé teszi az állományok faj-, kor- és térszerkezetének változatosabbá válását.

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések és prioritások a tervezési terület hivatalos Natura 2000 adatlapján (*Standard Data Form* - SDF) is megtalálhatók.

3.2. Kezelési javaslatok

„A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervekészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.”

A Natura 2000 célok megvalósításához kapcsolódó, gazdálkodáshoz köthető természetvédelmi javaslatokat úgynevezett kezelési egységekre vonatkozóan (KE) dolgoztuk ki.

A kezelési egység az azonos kezelést igénylő élőhelyek, élőhely-komplexumok térben lehatárolt egysége, amelynek alapját a vegetációtérkép adja, figyelembe véve a jelölő fajok előfordulását, és a kialakult területhasználatot is. A kezelési egységek több szempont alapján elkülönített, az élőhelyi sajátosságokhoz és az állományjellemzőkhöz igazodó, térben is lokalizálható egységek, melyek nem követik az ingatlan-nyilvántartási határokat, sok esetben az erdőrészlet-határokat sem. Az egyes kezelési egységek térben nem feltétlenül egybefüggők, a legtöbb esetben több különálló foltból összeálló, logikai egységek. E megközelítés indoka, hogy a Natura 2000 célok hosszú távú megvalósításához a valós, tényleges állományviszonyokra, valamint az aktuális területhasználati és/vagy gazdálkodási formákra alapozottan megfogalmazott irányelvekre van szükség.

Ebben a fejezetben meghatározásra kerültek elsőként a *gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok*, majd a *gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok* is, amelyek valamennyi érintett kezelési egységen ajánlottak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok a javaslatok jelennek meg, amelyek az általános javaslatokon felül kimondottan az adott kezelési egységhez kötődnek.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok:

- A jelen fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, jogszerű, ill. jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.
- A tervezési területen olyan beruházás, mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza nem engedélyezhető.
- A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új utak kialakítása, földutak stabilizálása, vagy burkolttá alakítása nem kívánatos.
- A tervezési terület szabadon látogatható, a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet értelmében technikai és motorsportok Natura 2000 területen belül csak hatósági engedéllyel, burkolt utakon üzhetők, táborok, 100 főt meghaladó tömegrendezvények csak hatósági engedéllyel, a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve tarthatók.
- Fontos az erdőterületeket érintő tüzek kialakulásának megelőzése, az illegális hulladék elhelyezésének elkerülése, valamint az illegális technikai sportok kizárása. Ennek érdekében hatékony együttműködést kell kialakítani a hatóság, a természetvédelmi kezelő, a gazdálkodók és az Önkormányzat, valamint a helyi civil szerveződések (pl. polgárőr szervezetek, helyi értékőrző egyesület stb.) között. További feladat a helyi közösség tájékoztatása, felvilágosítása, valamint a területen tiltó és tájékoztató táblák kihelyezése is indokolt.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás

- A jelenlegi, elcseresített üde erdőket hosszú távon a termőhelynek megfelelő természetes fafaj-összetételű gyertyános-tölgyes erdőkké javasolt alakítani.
- A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú élőhelyeken keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását kerülni kell.
- A cserjeszintek és az erdőszéli cserjés sávok megtartása a lepkefauna védelme és a fészkelő helyek megőrzése szempontjából is kívánatos.
- Az idős, odvas, pusztuló, valamint az álló és dőlt holtfa egyedek megtartása szükséges a jelölő élőhelyeken.

Vadgazdálkodás:

- A Natura 2000 jelölő élőhelyek jó természeti állapotban való fennmaradásával összeegyeztethető vadgazdálkodás folytatandó, a vadlétszám apasztása szükséges.

- A tervezési területen vadászattal kapcsolatos berendezések (különösen a vadat vonzó létesítmények: dagonya, szóró, sózó, vadetető, tároló stb.) elhelyezését a jelölő társulásokban kerülni kell.

Vízgazdálkodás:

- A Natura 2000 jelölő élőhelyek jó természeti állapotban való fennmaradását és a természeti állapot javítását szem előtt tartó vízgazdálkodás.
- A medermorfológiai viszonyok és a vízminőség közelítése a természetes állapothoz (természetes mederfejlődés érvényesülésének biztosítása, illetve revitalizáció természetközeli állapotok kialakítása érdekében) a Méhész-patak és mellékvizei esetében.

Kezelési egységekre vonatkozó javaslatok:

A területen 6 kezelési egység került lehatárolásra.

kezelési egység kódja	kezelési egység megnevezése	Natura 2000 élőhelyek	ÁNÉR élőhelykategóriák
KE-1	Szántók		T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák P8 - Vágásterületek
KE-2	Fátlan vizes élőhelyek		B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások B5 - Nem zsombékoló magassásrétek OB - Jellegtelen üde gyepek OD - Lágyszárú özönfajok állományai RA - Őshonos fajú facsoportok
KE-3	Erdősült vizes élőhelyek		RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
KE-4	Mezofil erdők	91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (<i>Erythronio-Carpinion</i>)	K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők RDa - Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származék-erdők RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők P1 – Őshonos fafajú fiatalosok P8 – Vágásterületek
KE-5	Idegenhonos fafajú erdők		S1 – Akác ültetvények S3 – Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
KE-6	Méhész-patak		U8-folyóvizek

1. KEZELÉSI EGYSÉG - Szántók

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók

A Méhész-patak mentén elterülő, általában egyéves kultúrákkal vetett, intenzíven hasznosított szántóföldek tartoznak ide, valamint az a szántó művelési ágú terület, melyről hosszabb kezeletlen időszak után a közelmúltban termelték le a rajta felnőtt puhafás vegetációt.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek kódja/neve:

T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Érintett Natura 2000 élőhelyek kódja/neve:
Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántók természetvédelmi szempontból értéktelen területek, művelésük során az elsődleges cél a környező területek terhelésének elkerülése. Ennek érdekében javasolt természetes pufferzónát biztosító, honos fajokból álló mezsgyék kialakítása, valamint a szerves tápanyag és egyéb vegyszerek kijuttatásának minimalizálása. A felhagyott szántókon javasolt a művelési ág megváltoztatása a kialakult területhasználatnak megfelelően (gyep vagy fásított terület).

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

- SZ10 Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
- SZ22 Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
- SZ25 Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
- SZ27 Vegyszeres gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, nem végezhető.
- SZ51 Szántó vizes élőhellyé alakítása spontán gyepesedéssel.
- SZ56 Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható.
- SZ68 A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból a művelt szántóterületek felhagyása, vizes vagy erdei élőhellyé való spontán átalakulásuk lehetővé tétele, gyepesítése vagy erdősítése egyaránt kedvezőbb hosszútávú fenntartásuknál.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok az inváziós gyomok terjedésének és a vegyszermaradványok

környezetbe jutásának megelőzését, így a környező értékesebb területek terhelésének minimalizálását szolgálják.

2. KEZELÉSI EGYSÉG - Fátlan vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Fátlan vizes élőhelyek

A Méhész-patak déli partszegélyét kísérő felhagyott üde legelők tartoznak ide, a mélyebb fekvésű részeken nádas, sásos növényzettel, kisebb fa- és cserjefoltokkal, valamint a patak egy árokként funkcionáló mellékvízfolyását kísérő, inváziós fajokkal (főként aranyvesszővel (*Solidago spp.*)) fertőzött gyomos rét.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ANÉR élőhelyek kódja/neve:

B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B5 - Nem zsombékoló magassásrétek

OB - Jellegtelen üde gyepek

OD - Lágyszárú özönfajok állományai

RA - Öshonos fajú facsoportok

Érintett Natura 2000 élőhelyek kódja/neve:

Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepek kezelését a kialakult gyakorlatnak is megfelelően legeltetéssel és/vagy kaszálással kell biztosítani a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően. A vízállásos, nádas, sásos élőhelyeken természetvédelmi szempontból nem indokolt az évi rendszerességgel elvégzett kezelés, ezeket a részeket javasolt a kialakult állapotnak megfelelő (kivett nádas, mocsár) művelési ágúra változtatni, és csak abban az esetben kezelni, ha arra inváziós fajok megjelenése miatt szükség van. A mély fekvésű, természetesebb állapotú területeken az évi egyszeri kaszálás javasolt. Az állatvilág védelme érdekében kizáró kaszálás és vadriasztó lánc alkalmazása szükséges, valamint a kaszálásból illetve a legeltetésből kizárt területeket, búvósávokat kell kijelölni. Az inváziós lágyszárúakkal fertőzött részeket az özönnövények visszaszorítása, illetve terjedésük megelőzése érdekében évente többszöri (lehetőleg az inváziós fajok termésérése előtti) kaszálással javasolt kezelni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet
275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

GY01 Felülvetés nem megengedett.

GY02 Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.

GY13 Kiszántás nem megengedett.

GY33 A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása. (Vagy virágzás előtti kaszálás.)

GY109 A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Méhész-patak és mellékvizei, illetve a bele csatlakozó árkok természetvédelmi szemléletű vízrendezésével, a víz gyors lefolyásának megakadályozásával és ezáltal a talajvíz megemelésével a vizes élőhelyek állapota fejleszthető.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

Az üde gyepek és vizes élőhelyek természetességének növelése érdekében az inváziós fajok visszaszorítása, és a vízellátás lehetőség szerinti javítása szükséges.

3. KEZELÉSI EGYSÉG - Erdősült vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Erdősült vizes élőhelyek

A Méhész-patak mentén mély fekvésű felhagyott réteken és szántókon felnőtt közepes vagy gyenge természetességű spontán puhafás ligeterdők fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*) és nyár fajokkal (*Populus alba*, *P. tremula*).

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ANÉR élőhelyek kódja/neve:

RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek kódja/neve:
Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Javasolt a kialakult területhasználatnak megfelelő művelési ág (erdő) bejegyzése. A spontán felnőtt erdőket a továbbiakban természetkímélő, folyamatos erdőborítást biztosító módszerekkel javasolt kezelni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

E11 A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.

E28 Óshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.

E33 Természetes, természetyszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.

E81 Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Mivel szintén vízhez kötődő élőhelyekről van szó, természetességük szintén a Méhész-patak természetvédelmi szemléletű vízrendezésével, a víz gyors lefolyásának megakadályozásával és ezáltal a talajvíz megemelésével fejleszhető.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A spontán felnőtt állományok letermelésével egyenlőre még fiatal, de potenciálisan jó élőhelyek szünnének meg, a talaj bolygatása pedig az inváziós fajok megtelepedésének is kedvez. A letermelt területeket legtöbb esetben továbbra sem hasznosítják, így a természetes úton regenerálódott, beerdősült élőhely helyett valószínűleg egy gyomos-cserjés, degradált terület jön létre. Ennél természetvédelmi szempontból kedvezőbb az üzemtervezett erdőként való hasznosítás.

4. KEZELÉSI EGYSÉG - Mezofil erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Mezofil erdők

Ebbe a kezelési egységbe soroltunk valamennyi gyertyános-tölgyes élőhelyen álló erdőt. A jelölő illír gyertyános-tölgyes állományok mellett homogén cserések és kocsányos tölgyesek, akáccal elegyes lomberdők, és őshonos fajokkal újló fenyvesek is találhatóak a területen. Viszonylag kevés az idős, jó természetességű állomány.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek kódja/neve:

K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

RDa - Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők

RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

P1 – Őshonos fafajú fiatalosok

P8 – Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhelyek és fajok:

91L0 Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronio-Carpinion*)

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ápolások, a nevelési munkák és az előhasználatok során is törekedni kell az elegyes, többszintű, természet szerű szerkezetű erdők kialakulásának elősegítésére. Ennek érdekében minden korosztályban javasolt az erdőművelés során az idegenhonos fajok arányának csökkentése és a honos elegyfajok megsegítése.

A honos fajú idős, böhöncös, odvas, és holt faegyedek megtartása a jól működő erdei ökoszisztéma biztosítása, és fajmegőrzés (xilofág fajok, odúlakók) szempontjából is fontos. A holtfák térben nagyjából egyenletes, hálózatot alkotó eloszlása és időben folytonos jelenléte az ökológiai folyosó funkció betöltéséhez nélkülözhetetlen, ezért az idősebb állományokban javasolt elegendő mennyiségű és minőségű (minimálisan a jogszabályban meghatározott 5m³/ha, de lehetőség szerint ennél több, honos fajú, lehetőleg 25 cm-es törzsátmérőnél nagyobb méretű) álló és fekvő holt fa biztosítása. Fontos az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszint megóvása az erdőművelés során.

Már fiatalokú állományok befejező tisztításnál javasolt kiválasztani néhány (kb. 5–10 fa/ha), az átlagosnál természetesebb, terebélyesebb ágrendszerű faegyedet, amelynek felszabadításával (a környező egyedek kivágásával) a későbbiekben még nagyobb koronájú egyed, biotópfa alakítható ki. Javasolt az ilyen egyedek kímélete, végül holtfaként is a területen tartása.

Az erdőfelújítások során a termőhelynek megfelelő, tájhonos fajokból álló, elegyes állományok kialakítása a cél. A felújítást ahol csak lehet a természetes újlóra kell alapozni. Javasolt az inváziós fajok (bálványfa, akác) további térhódítását megakadályozni,

állományukat lehetőség szerint felszámolni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

- E03 A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (Jelölő élőhelyek örökzöldként való kezelése.)
- E13 Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (Kivéve az erdőtömbök belsejében található, keskeny nyiladékok, ahol nem érvényesül a szegélyhatás.)
- E16 A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E19 Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete. (A társulásnak megfelelő elegendő fajok, vadgyümölcsfák kímélete.)
- E20 Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása. (Réti sas (*Haliaeetus albicilla*) fészkének 100m, költési és fiókanevelési időszakban 400m sugarú környezetében az erdőgazdálkodói tevékenység, vagy bármilyen egyéb zavarás kerülendő.)
- E26 Az előhasználatok során az elegendő fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E28 Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának (arányának) a lehetséges minimális

szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.

- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása. (A jogszabályi lehetőségeket és az erdőterv keretén belüli fahasználatot nem meghaladó mértékig.)
- E31 A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása. (Elsősorban a bálványfa (*Ailanthus altissima*) visszaszorítása fontos.)
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.
- E81 Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési lehetőségnek tekintjük az idegenhonos fajok arányának csökkentését az elegyes állományokban, és a homogén állományok természeteszerű szerkezetűvé alakítását.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A természeteshez faji összetételében, koreloszlásában és szerkezetében is minél jobban közelítő, diverz, idős állományrészeket is tartalmazó erdők ökológiai szempontból stabilabbak, élőviláguk gazdagabb és változatosabb, ezért természetvédelmi szempontból az ilyen állományok kialakítása, illetve fenntartása a legelőnyösebb. A közepes vagy gyengébb természetességű, vagy fiatal állományok potenciálisan jó élőhelyek, fajösszetételük és/vagy szerkezetük javításával, az inváziós fajok visszaszorításával természetességük nagymértékben fejleszthető, ezzel a jelölő élőhelyek kiterjedése növekedhet, a védett és közösségi jelentőségű fajok életfeltételei is javulhatnak, állományaik erősödhetnek.

5. KEZELÉSI EGYSÉG - Idegenhonos fafajú erdők

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Idegenhonos fafajú erdők

Főként elegyetlen, vagy egyéb lombos fajokkal elegyes akácosok, és egy kisebb vörös tölgy ültetvény tartoznak a kezelési egységbe.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ANÉR élőhelyek kódja/neve:

S1 – Akác ültetvények

S3 – Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek kódja/neve:

Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos állományok szerkezetátalakítása az elsődleges természetvédelmi cél ebben a kezelési egységben. A fajösszetételen túl az erdők szerkezetének természetességét is növelni szükséges az egyszintű erdők többszintessé tétele, a termőhelyi adottságoknak megfelelő, természetszerű szerkezetű és fajösszetételű állományok fokozatos kialakítása által. Az őshonos fajok egyedeinek védelmét biztosítani kell minden korosztályban, az előhasználatok során a fakitermelések ne érintsék az őshonos fajok egyedeit, véghasználatkor pedig hagyásfaként maradjanak vissza a területen. Az erdőgazdálkodás során ahol az aljnövényzet még kevésbé degradálódott vagy természetközeli állapotú, ügyelni kell a lehető legkisebb mértékű bolygatására.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény vonatkozó rendelkezései

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

körzeti erdőterv

b) Javasolt előírások:

- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- E30 Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
- E51 Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
- E58 Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E62 Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
- E64 Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
- VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az erdőszerkezet átalakítása honos fajokból álló elegyes állományokká. Az agresszíven

terjedő akác átalakítása és a bálványfa eltávolítása is jelentős költségekkel jár, melyet lehetőség szerint pályázati forrásból érdemes fedezni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 területeken fontos cél a tájhonos élőhelyek rekonstrukciója, a védelmi szintnek megfelelő természetesség elérése. Az idegenhonos és inváziós fajok lecserélése fontos a környező értékes területek idegenhonos fajokkal való fertőződésének megelőzése szempontjából is. A tájidegen ültetvények az erdők ökológiai szerepének betöltésére kevésbé alkalmasak. Természetességük növelésével növekszik faji diverzitásuk is, stabilabb, és természetvédelmi szempontból értékesebb élőlényközösségek kialakulása válik lehetővé.

6. KEZELÉSI EGYSÉG - Méhész-patak

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Méhész-patak

A Méhész-patak medrét és közvetlen partjait soroltuk ebbe a kezelési egységbe. A vízgyűjtő-gazdálkodási terv szerint dombvidéki, közepes esésű, meszes, durva és közepes-finom mederanyagú, kicsi vízgyűjtőjű víztest, átlagosan 1,4 m mederszélességgel és 0,8 m vízmélységgel. Természetes eredetű de teljes hosszán szabályozott víztest, gyenge vízminőséggel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése:

Érintett ÁNÉR élőhelyek kódja/neve:
U8 folyóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek kódja/neve:
Nincs érintett Natura 2000 élőhely.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vonatkozó ágazati jogszabályok által meghatározott kereteken belül javasolt a medermorfológia és a vízjárás természetességének helyreállítását célzó beavatkozások lehetőségének vizsgálata. Természetesebb vízjárás és jobb vízminőség elérésével a környező vízhez kötődő élőhelyek természetessége is javítható.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

c) Javasolt előírások:

V63 Élőhely-rekonstrukció.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelenleg erősen módosított medrű, a környező szántóterületek miatt valószínűleg magas szervesanyag- és mezőgazdasági eredetű vegyszerterhelésű patak természetességének javítása, Víz Keretirányelvvel összhangban.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A vízi és a környező vízhez kötődő élőhelyek természetességének növelése, a vízfolyás (VKI szerinti) jó ökológiai állapotának elérése érdekében a Méhes-patak jelenlegi természetességi állapotának javítása szükséges mind a medermorfológia (és ehhez kapcsolódóan a vízjárás viszonyok), mind a vízminőség tekintetében.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok a 3.2.1. fejezetben, a kezelési egység alatt külön pontban kerültek kifejtésre.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) - Az egyes erdőrészek véghasználatakor megfelelő méretű hagyásfoltok megtartása, idős tölgy egyedek kímélete. Fontos a tölgyesekben a talajelőkészítő munkálatoknál a tuskózás mellőzése. Csökkenteni kell a vaddisznó állományát, mert kitérja a lárvákat.

Skarlátbogár (*Cucujus cinnabarinus*) - A holt faanyag és lábonszáradt fák helyben hagyása.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) - A tervezési területen a felszíni vizek elvezetését kerülni kell. A természetes vízdinamikára épülő, sekély vizű élőhelyek kialakulása és a szaporodó helyeken az árnyékoló növényzet elősegítheti az állomány növekedését.

Denevér fajok (*Myotis bechsteinii*, *Nyctalus noctula*, *Nyctalus leisleri*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Barbastella barbastellus*) - A fajok szempontjából legfontosabb a folyamatos erdőborítást biztosító természetközeli erdőgazdálkodás. Kerülendő a nagyobb kiterjedésű tarvágások, illetve végvágások, egykorú elegyetlen erdők kialakítása. Kiemelten fontos az idős és odvas faegyedek megtartása az erdőterületeken, valamint a rovarölő szerek használatának mellőzése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A közösségi jelentőségű élőhelytípusok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) alapján monitorozásra javasoltak. Az illír gyertyános-tölgyesek (91L0) állapotának rendszeres nyomon követése szükséges.

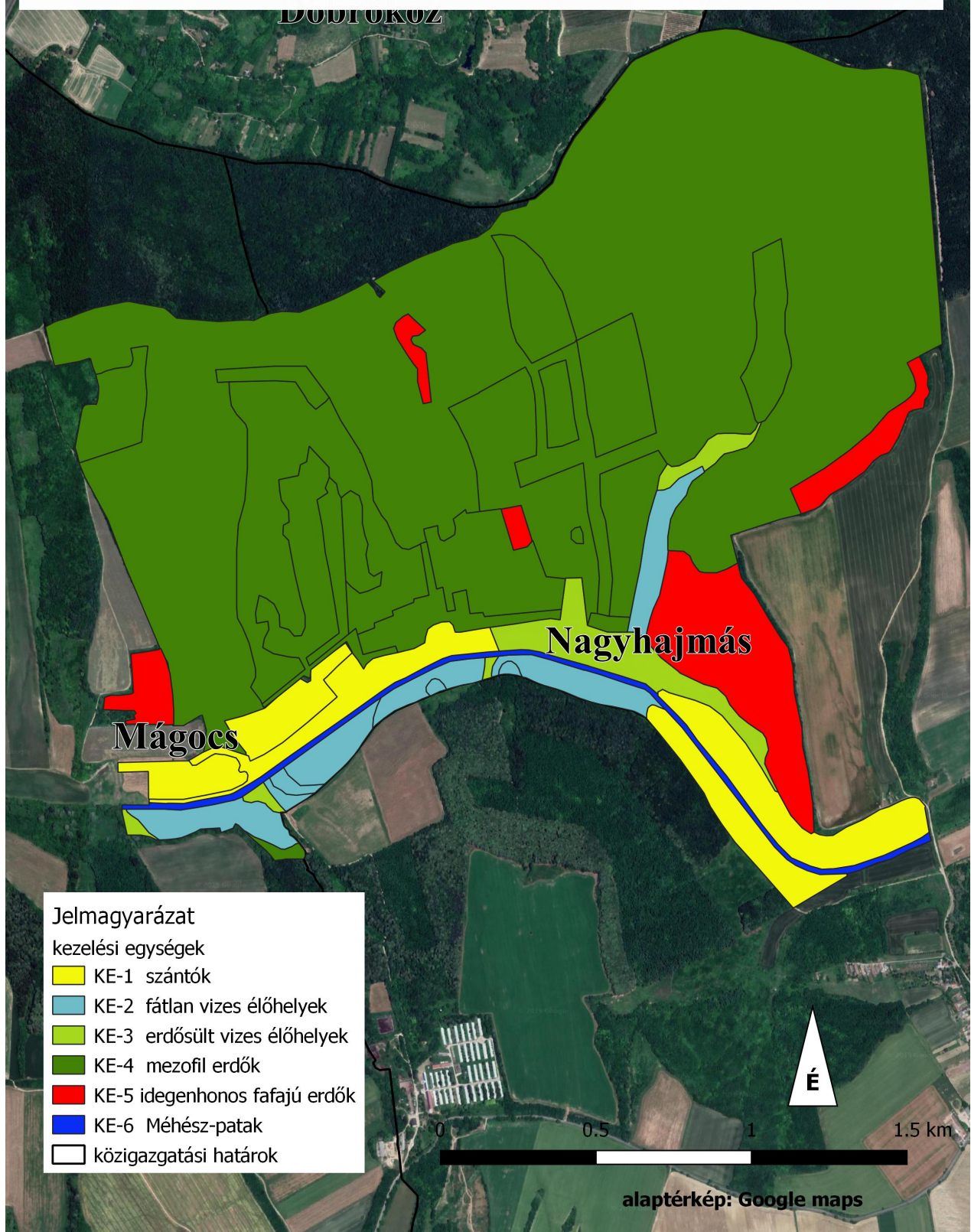
A közösségi jelentőségű állatfajok közül a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a

skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), és a denevérfajok populációinak rendszeres, 3-5 évente elvégzett vizsgálata javasolt.

3.2.5. Mellékletek

A Nagyhajmási dombok különleges természetmegőrzési terület (HUDD20033) kezelési egységeinek térképe (2019)

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Nagyhajmási dombok (HUDD20033) különleges természetmegőrzési terület, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 95,34%-ban a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterület övezetének része.

A terület több mint 95 %-a magánkézben van, 3,48% az önkormányzati tulajdonú területek aránya, és alig több mint 1% az állami tulajdon.

A kezelési javaslatok során mindezeket a körülményeket figyelembe kell venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végéhez közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. évre egy átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben várhatóan a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2022-től indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan

jogcím elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben. Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, másodlagos erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

A terület magántulajdonban lévő erdőire, gyepterületeire és szántóira egyaránt igénybevehető az egységes területalapú támogatás, emellett a gyepek és erdők esetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció is.

VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A II. pillérből (Vidékfejlesztési támogatások) a területen természetvédelmi szempontból elsősorban az alábbiaknak lehet relevanciájuk:

VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének

növelését célzó beruházások

VP4-13.2.1.-16 - Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A területet az alábbi MEPAR blokkok érintik:

MEPAR kód	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)
CT7AF-F-15	13,3116	11,9766
C5D4F-R-15	11,902	11,2176
CUPQF-D-15	10,7597	8,6172
C3FJF-6-15	121,5198	0
C34XF-8-15	46,4871	0
C2WQF-T-15	32,3907	0
C43QF-2-15	93,113	0
CLMAF-N-15	113,8267	0
CCAXF-Q-15	7,3658	0
CE4XF-L-15	0.6003 ha	0
CED4F-2-15	34,0555	0
CCD4F-Y-15	4.7961 ha	4.7961 ha
CLMAF-N-15	113.8267 ha	0 ha
CE8JF-A-15	7.9854 ha	4.5394 ha

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg elérhető erdészeti támogatások nem elégségesek ahhoz, hogy a Natura 2000 erdőkben a gazdálkodás szorosabban illeszkedjen a természetvédelmi elvárásokhoz. A támogatási rendszerben a jelenleginél sokkal nagyobb szerepet kell biztosítani az agresszívan terjedő idegenhonos fajok elleni védekezésnek, a táj- és termőhelyidegen fajú erdők fajokcseréjének (KE-5), valamint a természetsterű, különösen a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módok támogatásának (KE-3, KE-4). A magánerdők esetében a kompenzáció akkor lehetne eredményes, ha mértéke a pusztán gazdasági szempontú hasznosításból származó nyereséggel összevethető lenne, valamint ha a jogosultság feltételrendszere a jelenleginél pontosabban, területspecifikusan lenne meghatározva.

3.3.2 Pályázatok

A tervezési területre vonatkozóan nincsenek folyamatban pályázatok.

3.3.3 Egyéb

A tervezési terület fenntartásával és kezelésével kapcsolatban egyéb javaslatot nem teszünk.